

DORILARNING ORGANIZMGA YUBORISH YO‘LLARINING FARMAKOKINETIK ASOSLARI

*Qo‘qon universiteti Tibbiyot fakultet Pediatriya yo‘nalishi 2503 guruh
talabasi*

Karimjonova Shukrona

Annotatsiya: Ushbu ilmiy maqolada dorilarning organizmga yuborish yo‘llarining farmakokinetik asoslari, ularning so‘rilish darajasi, ta’sir boshlanish tezligi va xavfsizlik ko‘rsatkichlari tahlil qilindi. Enteral, parenteral, inhalyatsion hamda transdermal yo‘llar ilmiy adabiyotlar asosida solishtirildi va davolash samaradorligiga ta’siri baholandi.

Abstract: This scientific article analyzes the pharmacokinetic basis of drug administration routes, including absorption rate, onset of action, and safety parameters. Enteral, parenteral, inhalation, and transdermal routes are compared based on scientific literature, and their effects on therapeutic efficacy are evaluated.

Kalit so‘zlar: Farmakokinetika, enteral, parenteral, so‘rilish, inyeksiya, dori yuborish yo‘li.

Kirish

Dori moddalarining organizmga yuborish yo‘lini tanlash farmakoterapiya samaradorligining asosiy omilidir. Dorilar so‘rilish tezligi, biokiraolish, metabolism va chiqarilish jarayonlariga qarab turlicha natija beradi. Shuning uchun dori yuborish yo‘li klinik holatga qarab ilmiy asoslangan holda belgilanadi.

Materiallar va metodlar

Mazkur maqolada ilmiy adabiyotlarni tahlil qilish, taqqoslash va farmakokinetik mezonlar bo‘yicha baholash metodlaridan foydalanildi. Dorilarning turli yuborish yo‘llarida so‘rilish ko‘rsatkichlari jadval asosida taqqoslandi.

Natijalar va munozara

Enteral yo'l orqali yuborilgan dorilar me'da-ichak traktida so'riladi, ta'siri nisbatan kech boshlanadi. Parenteral yo'llar esa dorining to'g'ridan-to'g'ri qon oqimiga o'tishini ta'minlaydi va tez ta'sir ko'rsatadi. Inhalyatsion yo'l nafas yo'llari kasalliklarida yuqori samaradorlikka ega. Transdermal yamoqlar esa doimiy terapevtik konsentratsiyani ta'minlaydi.

Quyida dori yuborish yo'llarining ta'sir boshlanish tezligi taqqoslanadi:

Yuborish yo'li	Ta'sir boshlanishi
Tomir ichiga	Bir necha soniya
Mushak ichiga	10–30 daqiqa
Teri ostiga	20–60 daqiqa
Og'iz orqali	30–90 daqiqa
Inhalyatsiya	Juda tez

Xulosa

Har bir yuborish yo'lida so'rilish darajasi va xavfsizlik ko'rsatkichlari turlicha. Parenteral yo'llar tez ta'sirga ega bo'lgan holatlarda afzal, enteral yo'llar esa xavfsizroq va qulayroq. Shifokor klinik vaziyatga mos ravishda optimal usulni tanlashi zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Rang, H. P., & Dale, M. M. (2019). Pharmacology. Churchill Livingstone.
2. Karch, A. M. (2021). Lippincott's Nursing Drug Guide.
3. Karimov, U. (2020). Farmakologiya asoslari. Toshkent.
4. O'zbekiston SSV me'yoriy hujjatlari. (2023).